

23.1.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto luonnoksesta Suomen romanipoliittiseksi ohjelmaksi

Valtiovarainministeriö antaa luonnoksesta Suomen romanipoliittiseksi ohjelmaksi seuraavan lausunnon:

Ohjelma on hyvin monipuolinen ja konkreettinen. Edellistä ohjelmaa lyhyempi kausi on tarkoituksenmukaisempi, se mahdollistaa reagoinnin muuttuvissa tilanteissa ja tarvittavan uudelleen tarkastelun.

Luvussa 2.3. kuvatut romanipoliittikan kansallisia perusperiaatteet ovat hyviä. Pitkäjänteisyys, valtavirtaistaminen sekä vuorovaikutus ja osallisuus läpi koko hallinnon ovat hyviä päämääriä ja tähtäävät elinolosuhteiden sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudellisesti kestäväan kehitykseen.

Ohjelma sisältää 159 konkreettista toimenpide-ehdotusta, mikä on hyvin paljon. Voisi pohtia, olisiko näissä fokusoitavia suuremmiksi kokonaisuuksiksi yhdistettäviä kohtia. Ytimekkäämpi ohjelma voisi lisätä toimenpide-ehdotusten painoarvoa.

Toimenpide-ehdotusten väliin on sijoitettu mainintoja hyvistä käytännöistä, jotka ovat pääosin otsikkotasolla kirjoitettu, eivätkä siksi välttämättä avaudu lukijalle.

Luonnoksen luvussa 3.8 kuvattu toimintalinja 8, ”Alueellisen ja paikallisen romanityön kehittäminen” koskee valtiovarainministeriön hallinnonalaa kuntien ja valmisteilla olevan maakuntauudistuksen kautta.

Hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (nk. MAKU II) sisältyy lakiesitys alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista ja romaniasioita koskevista tehtävistä. Neuvottelukuntia tulee esityksen mukaan olemaan viisi ja niiden tehtäviä ovat:

- 1) seurata romaniväestön yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien ja elinolosuhteiden kehitystä yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä antaa esityksiä ja lausuntoja näissä asioissa;
- 2) edistää romaniväestöön kohdistuvan syrjinnän poistamista;
- 3) edistää romanin kielen ja kulttuurin ylläpitämistä ja kehittämistä;
- 4) laatia toimikaudelleen toimintaohjelman, jossa määritellään toimikauden keskeiset tavoitteet ja niitä edistävät keinot sekä tarvittava seuranta.

Lisäksi ne voivat osallistua pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön romanien oikeuksien edistämiseksi ja olosuhteiden parantamiseksi.

Neuvottelukuntien toimialueet olisivat:

- 1) Uudenmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat;
- 2) Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnat;
- 3) Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat;
- 4) Etelä-Savon, Pohjois-Savon, ja Pohjois-Karjalan maakunnat;
- 5) Keski-Suomen, Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat.

Toimenpide-ehdotuksessa 128 esitetään, että romaniväestön osallisuutta edistettäisiin huolehtimalla romaniedustajien nimeämisestä yleisiin maakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin ja muihin edustuksellisiin toimielimiin kuten vanhusneuvostoihin ja nuorisovaltuustot. Kuntalain (410/2015) ja hallituksen esityksen maakuntalaiksi (HE 15/2017) mukaan kunnissa ja jatkossa maakunnissa on oltava nuorisovaltuustot tai vastaavat nuorten vaikuttajaryhmät, vanhusneuvostot ja vammaisneuvostot. Vaikuttamistoimielimet ovat edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamiskanavia. Kuntatasolla kunnat voivat vapaasti päättää niiden koon, kokoonpanon ja valintatavat. Maakuntatasolla esitetään, että vaikuttamistoimielimet muodostettaisiin maakunnan kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Kunnallisen, ja jatkossa maakunnallisen, itsehallinnon nojalla valtiovarainministeriö pitää ongelmallisena sitä, että ministeriötason toimintaohjelmassa lähdetäisiin tarkemmin ohjaamaan vaikuttamistoimielinten kokoonpanoa tai tekemään siihen liittyviä suosituksia. Valtiovarainministeriö viittaa tältä osin myös kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita koskevan sääntelypolitiikan periaatteisiin (<http://vm.fi/saantelypolitiikan-periaatteet>), joiden mukaan viranomaiset eivät lähtökohtaisesti anna kunnille lainsäädäntöä tarkempia norminomaiseksi tulkittavia suosituksia tai tulkintaohjeita.

Toimenpide-ehdotuksessa 129 esitetään alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien resursointiin ja työskentelyyn liittyviä ehdotuksia em. viidelle vastuumaakunnalle. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että toimenpideohjelmassa ei linjattaisi sellaisia yksityiskohtia, jotka mahdollisesti olisivat ristiriidassa lainsäädännön hyväksymisen jälkeen alueellisten neuvottelukuntien toiminnan järjestämisestä ja jäsenten nimeämismenettelystä annettavien valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeri-

ön asetusten kanssa. Toimenpideohjelman ja säädösten sisältö on koor-
dinoitava keskenään.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
Ylijohtaja

Jani Pitkäniemi

Tiedoksi

VM/Budjettiosasto
VM/Valtionhallinnon kehittämisosasto

